

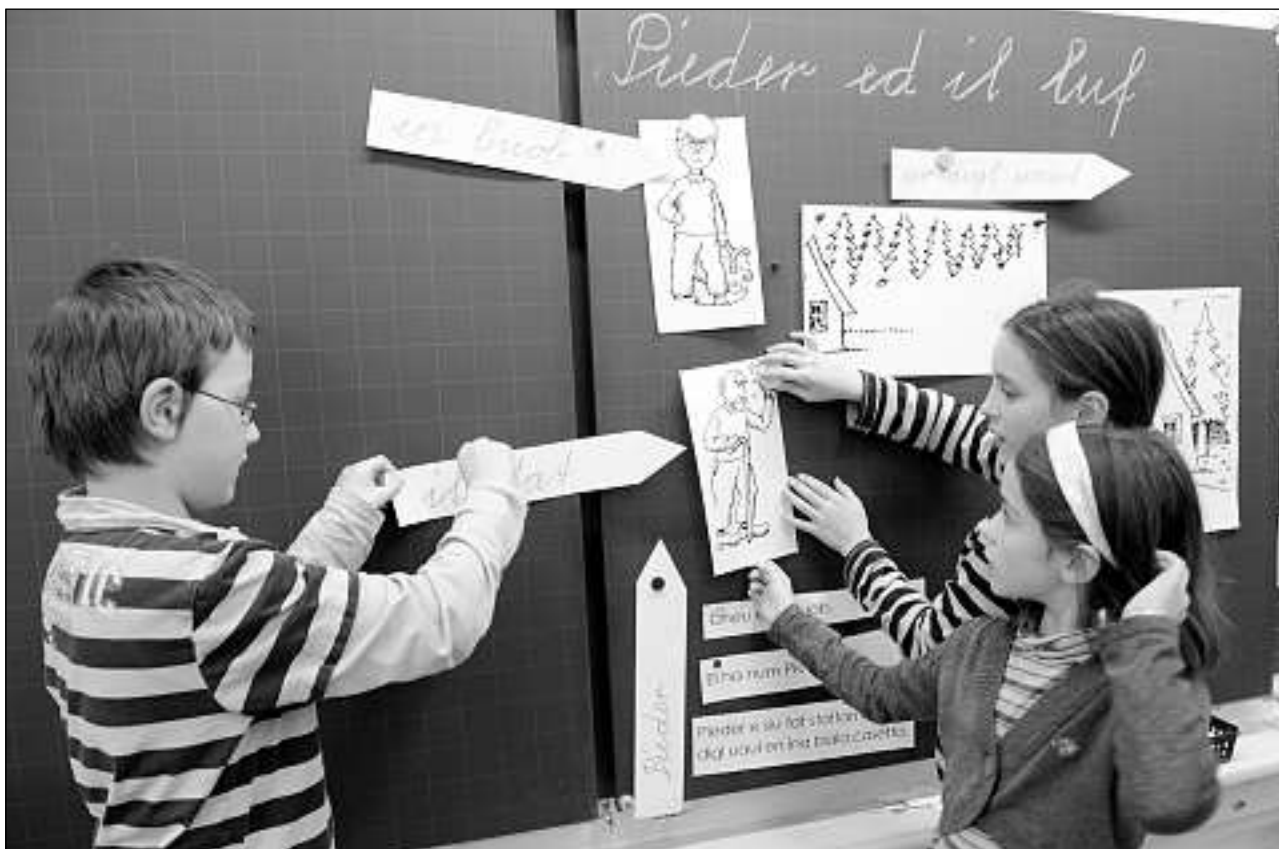
Da la Svizra quadrilingua a la Svizra plurilingua

DA LUCAS DEPLAZES / ANR

■ **Tenor in recent studi dal Fond naziunal funcziuna la plurilinguitad en Svizra detg bain. La migraziun ed ils multifars contacts internaziunals tschentan dentant a la scola, a l'economia ed a l'administraziun novas sfidas. Sche quai reussescha a la Svizra da trair a niz il potenzial munta il multilinguism in avantatg per tuts.** Dapi lung temp è la quadrilinguitad da la Svizra sa sviluppada a la multilinguitad. Il cussegl federal ha incumbensà l'onn 2005 il Fond naziunal da sclerir la muntada da la multilinguitad e la cumpetenzza linguistica da noss pievel. Per il studi ha la regenza mess a disposiziun la summa da 8 milliuns francs. Var 200 perscrutaders han examinà la situaziun e formulà diversas recumandaziuns. Ier han ils scienziads preschentà il rapport a Berna a las medias.

Promover la cumpetenzza linguistica tenor basegn

Walter Haas, il president da la gruppa da studi NFP 26, ha punctuà ch'il project saja era vegnì sustegnì da la Conferenza dals directurs chantunals d'educaziun. La gruppa haja dà gronda muntada a la scolaziun linguistica. La scola surpiglia ina rolla centrala davart la promozion da las linguas. Ella na possa dentant betg schliar tut ils problems. Sco quai che diversas examinaziuns demussan funcziunia la chapientscha vicendaivla fitg bain. Bunas enconuschientschas da las linguas possian schizunt influenzer ils custs positivamain. Ma deplorablamain fetschian l'economia ed il stadi pitschens sforzs per promover la cumpetenzza linguistica da lur personal, ha confermà Haas. Ils experts recumondan perquai a las interpresas ed al stadi d'interprender dapli sforzs per promover la cumpetenzza linguistica da l'agen personal suenter la scola obliga-

Cun innovaziuns didacticas e cun curs linguistics – senza pretender la perfecziun – pudessan s'avrir novas vias pragmaticas per empernder rumantsch e talian, fan ils experts attent.

FOTO N. SIMMEN

toria. Tut tenor la posiziun ed ils vairs basegns da la situaziun professiunala duain las enconuschientschas fundamentalas da la scola vegnir amplifitgadas e sustegnidas finanzialmain da las interpresas sezzas, pretendan ils scienziads.

Il stadi sto far dapli

Dapli sforzs sin il sector linguistic, quai vala er per la confederaziun nua ch'ils scienziads han chattà divers deficits. Ils experts recumondan a las autoritads da respectar l'incumbensa da la nova lescha da linguas e da prender mesiras efficacias per promover la cumpetenzza linguistica da lur personal. Impurtant saja er

da sensibilisar l'administraziun per las dumondas da la plurilinguitad en noss pajais. Concret pretendan ils experts da procurar per ina represchentaziun proporziunala da las minoritads linguisticas en l'administraziun federala. Ils binaris stoppian vegnir tschentads gia tar la recrutaziun dal personal. Quai saja l'obligaziun dal stadi da communitgar cun tut il pievel en sia lingua. Il sustegn da las minoritads linguisticas saja ina incumbensa centrala dal stadi, fan attent ils scienziads.

Rumantschs e Tessinai ston prestar dapli

Ils Svizzers possedan en general bunas

enconuschientschas da las linguas. Per regla discurra mintgin duas linguas. Dals Rumantschs e dals Tessinai pretendan la maioritad sforzs supplementars considerabels, han ils experts confermà. Cun innovaziuns didacticas e cun curs linguistics – senza pretender la perfecziun – pudessan s'avrir novas vias pragmaticas per empernder rumantsch e talian, fan ils experts attent. En quest senn ha la scola professiunala dal Tessin prendi en mira curs da rumantsch, ha fatg attent Bruno Moretti, professer per lingua e cultura taliana a l'Universitad da Berna. Moretti ha dentant deplorà che pervia da l'englais en scola haja la scolaziun taliana memia pauc plaz pli en scola.